

Szürke történetek

III.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

1
Richard Harvey

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Szürke történetek

III. kötet

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

MORVAY ZOLTÁN

SZÜRKE TÖRTÉNETEK

ELBESZÉLÉSEK

OSZK
HARMADIK K Ö T E T

Révész Béla kiadása

Marosvásárhely

326.741

SZÁDOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

B 3714/1993

LELTÁRI SZÁM

Minden jog fenntartva

Regénytárgy

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Bogyay Dénes urnak különben igen szép barna bajusza volt és konzulátusi akadémiát végzett Bécsben — s a szeszélyes Irén mégsem ment hozzá nőül!...

Irénkének kék szeme és gödrös álla volt s emellett tizezer hold jó termésű föld állott a háta mögött, de azért mindezek dacára, néha különösöket gondolt.

A jurista bál után is különöseket gondolhatott mert azt mondta Bogyay-nak:

— Bárkinek lennék a felesége, Dénes, csak magának nem! . . . Elhiszi?

Az ilyesmit nem valami szívesen hiszi el az ember, de Dénes urnak el kellett hinni! Tudniillik, ő kegyelme piramidális bünt követett el! Nevezetesen, a második négyesre előre beírta a nevét az Irénke kékbőrbe kötött táncrendjébe s mindezek dacára, mikor beharangoztak, mégsem kereste

fel a táncosnőjét! Az ilyen bűnök megbocsáthatatlanok a bálozó lánykák szemében. Irénke is elfogadta, amint ott ülve, pityergőre álló szájakkal végig nézte a négyest, hogy példás szigorral fogja büntetni a pontatlan imádót!

Pedig a szegény Dénes gyerek, nem egészen volt hibás ez ügyben. A grófnak volt sürgős beszéde vele, Draskóczy grófnak. Ez az ur fogta karon és vont be egy fülke rejtelmes homályába!

Draskóczy gróf külön-

ben egy májfoltos arcu gróf volt s emellett megvolt az a rossz szokása, hogy szeretett a barátaitól ezer forintokat kérni kölcsön s aztán még az a rosszabb szokása is megvolt, hogy a kölcsönkért pénzeket rendesen elfeledte visszaadni!

A hitelezőit, — pedig ezek a derék emberek kétszer annyian voltak, mint azok a keresztes vitézek, akiket az első Draskóczy gróf, András alatt a szent sir felé vezetett, — mondom, a hitelezőit mindenkor azzai biztatta,

hogy csak a családi vagyonszerzés után elégítheti ki őket. Draskóczy Krassóban emlegette záralatti vagyonát, a krassói gentrik ellenben a Marsban emlegették a szép vagyont...

Nohát ez a jó ur foglalta le Bogyayt. Ez volt az oka, hogy Dénes nem mehetett Irénkével a négyest mégjobban összezavarni. Emiatt lett szegényebb ezer forinttal s e silány fráterért vesztett el egy átölélhető mennyországot!...

Mert Irénke konok

volt, s nem lehetett kiengesztelni!

— Főbelövöm magam, gondolta Bogyay, mikor a mulatságról hazament és ujdonatuj, szivarral kiégetett klakkját, a szobája egyik sarkába vágta.

De meggondolta a dolgot és nem lőtte főbe magát.

— Ezzel nem imponálok neki, — mormogta, míg inasa a cipőivel kinlódott, amelyekbe a sok „ujrá“-tól beledagadtak a lábai.

Aztán azzal biztatta magát, hogy holnap majd

csak talál ki valamit, amivel azt a kis boszorkányt kiengesztelheti.

S e megnyugtató tudatban aludt el, kipiheendő a super-csárdás tizenháromszoros „hogyvolt“-ját!

Másnap felment Irénékhez.

A komorna azzal fogadta, hogy a kisasszony elutazott!

Bogyay megcsipte a Lizike állát.

— Nézze Lizi, én elhiszem, hogy a kisasszonya elutazott, csak azt mondja meg, ki dalol

odabent ahhoz a szopránhoz szekundot? s egy tizedet dugott a leány meleg tenyerébe.

Lizike mindjárt őszinte lett.

— Draskóczy gróf ur!

— Köszönöm . . .

Mondtam már, hogy Bogaynak szép barna bajusza volt.

Akinek pedig szép bajusza van, nem tudja elképzelni, miért mellőzhetik egy ritka, vörös bajuszu ur miatt! . . .

El volt keseredve!

— Utazni fogok! morgogta leverten.

De cél nélkül utazni csak az angol szokott. Bogyay pedig magyar volt és konzulátusi akadémiaiát végzett Bécsben.

Ennélfogva lemondott az utazásról és kinevezette magát előkelő atyafisága révén a párisi nagykövetséghez.

Aztán három évig járt át a Szajrán a Champs-Élisees sugáruton levő lakásáról a Rue Varren-en levő követségi palotába és vissza.

A kinek csinos bajusza van és deli termete, Párisban is észreveszik a

szép asszonyok. Kaland volt bőven, bele is unt! Végigjárta a szerelem minden iskoláját a szajnaparti Bábelben, de az itthon hagyott ideált nem tudta a fejéből kivenni, akárhogy igyekezett is.

Egy ősszel azt tapasztalta, hogy nemcsak a boulongeni liget füveit este meg a dér, hanem az ő szívét is...

Megcsömörlött a szerelemtől vagy mi, mert azután nem érdekelték a szép női arcok többé!...

Blazirt kedélylyel s a szívében jó adag világ-

gyülölettel jött haza az apja temetésére.

A nagy vagyont már most magának kellett kezelni, ennél fogva beadta a lemondását és nem ment vissza.

A temetés után három hétig ki sem mozdult a kastélyából, amit a jó falusiak arra magyaráztak, hogy az apja után búsul.

De nem ez volt az ok.

Egyszerűen beleunt a zajba s a bogyai park suttogó, vén fái alatt akarta kigyógyítani beteg lelkét.

A negyedik héten egy

kis gyöngyvirágszagu levélkét kapott, melynek a küldőjét a boriték írásáról megismerte.

Iréнке írta, aki míg ő odajárt Draskóczy grófné lett és most lent nyaralt a bogyai uradalom szomszédságában levő birtokán.

A grófné, ugy látszott, kiakarta engesztelni hajdani imádóját, mert születésnapjára hívta meg.

„Jöjjön át mindenáron kedves Dénes“, — írta szép, soror betűivel, — „mert megöl az unalom és szeretnék egy kis pá-

risi pletykát hallani, meg aztán... igen ... magát is szeretném látni — kiállhatatlan!...”

A „kiállhatatlan“ befogatott és egy óra múlva a grófné, — akit Bogyay szebbnek és kedvesebbnek talált, mint elmenele előtt, mondom a háziasszony bemutogatta egy fél tucát igen piros és határozottan egészséges falusi hölgynek s ugyanannyi barna urnak.

Mondanom sem kell, hogy szívesen fogadták, mint nálunk általában szokták az ilyen „Bismark-

jelöltekét“. Az élteőbb hölgyek még az arcát is megcirógatták s egyhangulag konstatálták, hogy a francia levegő nem ártott az egészségének.

Bogyay szomoruan mosolygott:

— Csak a lelkemnek ártott!...

A szép kis háziasszony csipkedve, gunyolódva kérdezte:

— Hát a szívének ?

A férfi nagy, komoly szemeivel szemrehányólag nézett a kis kötekedőre:

— A szívemnek ? —

mondá csöndes hangon —
szivem már régen nincs.
Ennélfogva nem árthat
neki semmi sem többé!

A tarka ponyvás ve-
rendán uzsonnához teri-
tettek s Bogyay Irénke
mellé került s a gróf után
tudakozódott, aki nem
volt jelen.

— Hová tette a férjét
Irén?

Az asszonyka rászé-
gezte szemét a kérdező
arcára s alig hallhatólag
suttogá, mintegy önma-
gának:

— Hiszen ha eltehet-
ném!...

Aztán felbigygyesztette azt a kis csiga-biga alaku szájacskáját s azt mondta:

— Cserkészni ment! különben ő igen ritkán van idehaza. De ne beszéljünk róla Dénes, inkább mondjon valami párisi ujságot.

— Párisit nem tudok. Amit én ott hallottam, Önök is olvashatták már a lapokból. Hanem mást mondok Irén, nem bánom ha banálisnak tartja is a beszédemet! Maga szebb, kedvesebb, mint három év előtt volt. Hanyadik

születésnapja ez a mai Irénke?

A társaság, a párisi ember révén, az elválasztó törvényekről vitatkozott meglehetősen nagy hangon s a mi embereink halk társalgására nem figyelt senki.

— Huszonegyedik — felelt mosolyogva a hölgy, — s én tudok valamit! Azt, hogy míg ön Párisban nem járt, ügyesebben tudott udvarolni. Szegény barátom. Nem tanult semmit és ha a francia asszonyoknak is ilyen bókokat mondott, tudom

nem sokra vihette náluk.

Bogyai sóhajtott.

— Nem is akartam, —
mondá komoran.

— Ha én azt el tud-
nám hinni! felelte a hölgy
megindult hangon és a
szeme tele gyült köny-
nyel. De azért átmosoly-
gott az alispánra, aki az
asztal másik végén kör-
mönfont mondatokban
köszöntette fel Irénkét,
hosszu és boldog életet
kivánva néki.

Az urak megköszönték
az uzsonnát a házi asz-
szonynak, aztán az egész
társaság felkerekedett és

párosan lesétált a virágba borult parkba.

Bogyay egyedül és leghátul ment és belebámulva a szép tavaszi alkonyatba, úgy gondolta, hogy az élet talán mégis csak szép és a virágoknak is van illata, csak észre kell venni!...

A háziasszony, aki visszamaradt a cselédeknek rendeleteket adni, utánna sietett a társaságnak s karját, amit a világos bluz csak könyökig takart, belefűzte az egyedül ballagó Bogyayéba.

A hölgy mosolyogva

nézett fel a férfira nagy kék szemeivel.

— Ha elfogadna társnőjének Dénes, — mondá valami kedves bátortaian-sággal, akkor . . . akkor együtt fogunk sétálni . . .

Bogyay magához szorította a karja alá dugott kezecskét s szeretettel nézte az asszonyka őszibarack-szin arcát.

— Én egy életem át akartam együtt járni önnel Irén, kart karba fűzve — mondá bánatosan, — nem fogadott el. Mondja, unalmas kísérőnek talált? Különb ember az, aki most

magáénak mondja Önt?

Az asszony nem szólt semmit, a férfi pedig szomoruan, szinte fuldokló hangon folytatta:

— Lássa Irén, eltévesztettük az életet mind a ketten, mind a hárman! S nem segíthetve a dologon, nyugodtan beszélgethetünk, — ha nem minden fájdalom nélkül is e tárgyról, — szerelmünkről. Olyan hangon Irén, a milyenen kedves, szeretett halottainkról szoktunk!..

De Irén nem szólt semmit! Ment szóttalanul a férfi mellett s az utszéli cserjé-

ről leszakítva egy sárga levelet, úgy elnézegette.

Szegény sárga levél !
Még a tavasz el sem múlt
és már meg van halva ! . .

A társaságtól elmaradtak s a virágzó somfákkal szegélyezett úton, valami nyomasztó hangulattól fojtogatva haladtak mind a ketten.

A hölgy törte meg a csendet s hogy az előbbi kényes tárgyról elterelje a beszélgetést, gyermekes kuncogással fordult oda Bogayayhoz :

— Dini édes, mit hozott Irénkének Párisból ? . . .

A férfi szomorú mosolylyal nyugtatta tekintetét a hölgy arcán, amin meglátszott, hogy erőlteti ezt a jókedvet!...

— Irénke nincs többé!
— mondá csöndesen. Irénke csak volt!... Draskócy grófnénak hoztam egy csomó francia vacakot, holnap átfogom küldeni. Ha Irénke meg volna!...

Nem folytatta, csak sohajtott.

— No, ha Irénke meg volna, — szólt közbe az asszonyka s belékapaszkodva a férfi karjába, megállásra bírta azt egy percre

— mit hozott volna neki Dénes ?

— Egy hűséges, ötlet örökké szerető, a gondolatát is eltaláló — férjet . . .

A kis szőke asszony lecsüggesztette a fejét, arcáról eltűnt a vidámság és a szemei tele lettek könnyel . . .

— De jól tette volna !
— mondá az igazi, mély keserűség hangján, — de jól tette volna ! Mert olyan nekem sohasem volt, nincs és nem is lesz míg élek !

A férfi e vallomás után úgy érezte, mintha valami

láthatatlan kéz össze-
facsarta volna a szívét!
Az asszony pedig folytatta
a keserű gyónást hajdani
ideáljának, akit egy pilla-
natnyi felhevülésében, egy
gyermekes semmiséért
elűzött magától. De akit
mindig imádott . . . Jó
volna helyrehozni ezt a
hibát! . . . De fájdalom,
nem lehet sohasem többé.

Arcára igyekezett azért
rendes kifejezést öltetni s
az eltitkolt meghatottság
hangján folytatta:

— Látja Dénes, ilyen
boldog asszony lett a
maga kis barátnőjéből. A

férjemmel teljesen külön-
válva élünk, csak ha ide-
gen vendég jön, ha mu-
száj, tartjuk meg a sablo-
nos formát úgy ahogy.
M megbántam ! (s itt hangja
idegessé vált) megbántam
hogy nem lettem az Ön
neje! Óh, sokszor meg-
sirattam mióta férjnél va-
gyok ! . . . De, tette hozzá
szinte vad erélylyel —
ha boldogtalanná tett az
az ember e rokonaimtól
kicsikart házassággal, én
is igyekeztem hasonlóval
fizetni néki! Soha sem
engedtem, hogy megcsó-
koljon, soha! Ért engem

Dénes? s hosszasan nézte a férfi szomorú arcát.

Bogyay az ajkához vonta a kis finom, de kemény öklü kis kezecskét és összecsókolta.

— Szegény, szegény kis Irénem, hát ilyen élet ez a magáé?! Mikor megtudtam, hogy maga férjhez megy, irigyeltem azt a boldog embert, aki magáénak mondhatja és kértem a gondviselést, hogy ha már a másé lett, tegye boldoggá az, akinek a kezét nyújtja.

— Ah! ugyan boldoggá is tett! — kacagott ke-

serűen az asszonyka. A féltékenykedésével halálra üldöz, elég neki, ha egy férfihez nyájasan szölok, hogy bele kössön és irgalmatlanul elpusztítsa. Hiszen vivómester volt, azt mondják. Vigyázzon Dénes! Ha megtudja, hogy Ön eljött, előkerül. S igyekszik összeveszni Önnel. Kérem Dénes, ne kezdjen vele, az én kedvemért tűrjön egy keveset. Mert lássa, mi lenne aztán én belőlem, ha maga sem volna többé!...

Bogyay lehajtotta fejét az asszonyhoz. Arcát

érintette az illatos szőke haj, mikor suttogta :

— Félt?! Hát talán még szeret is egy kicsit Irén, egy kissé . . .

Az asszony lesütötte a szemét.

— Talán Dénes, mondá alig hallhatólag. Aztán közönyösen tette hozzá : Jöjjön, megmutatom Önnek a virágaimat, egyedüli szórakoztatóimat e sivár, szomorú életben . . .

Bementek mind a ketten az üvegházba.

A pompás téli kert tele volt az őt világrész minden exotikus florájával.

A grófné sorra bemutogatta Bogyaynak őket. Mikor egy kis csenevész, alacsony növényhez értek, ami betegesen húzódott meg pompás társai között, Bogyay odafordult a grófnéhoz :

— Ismeri ezt a virágot Irén ?

— Igen. Ez a Galanthus nivalis, a kikeleti hóvirág.

A férfi tagadólag rázta a fejét.

— Téved Irén ! Nem az ! Hanem a képoi Adonis !

— Hogyisne ! Én foga-

dok Önnel, hogy ez hó-
virág !

— Fogad ? Helyes ! Te-
hát fogadjunk, de mibe ?

Az asszonynak meg-
csillant a szeme.

— Egy csókba Dénes !
Aztán bánatos mosollyal
tette hozzá : Tudom ugy-
is, hogy elveszti ! . . .

A virágillat elbódította
a fejüket egy kissé és el-
feledték egy pillanatra,
hogy ők mindketten élő-
halottak.

— Áll a fogadás, monda
Bogyay jókedvűen csapva
bele az asszonyka rózsá-
színű tenyerébe. Aztán

odakiáltotta a kertészt, ki a virágház másik végén pepecselt.

— Hogy hívják ezt a növényt barátom, — kérdezte a kis penész-virágra mutatva.

— A nagy tót kertész kivette szájából a fapipát, lekapta szalmakalapját s felvette a virág mellől lebukott kis nyeles jelző-táblát.

— Tessék kérem alásan !

— A táblán ez állt :
Képoi Adonidós.

— Elhiszi már most Irén ?

Az asszonykának láng-

baborult az arca és lesütötte a szemét.

— Igazán nem hittem
— védekezett akadozva,
igazán? Dénes!...

Dénes ur egy ötvenest nyomott a bámulókertész markába, aki azt hitte, hogy megtévedt s igyekezett elpárologni, nehogy visszakérjék a pénzt tőle.

A férfi megfogta hölgy kezét.

— Elmondom Irén e virág regéjét, meghallgatja?

— Kérem.

— Adonisnak anyját az istenek fia születése

előtt myrhafává változtatták. E fának felrepedezett héjában született Adonis, a kedves, a szép, kibe Aphrodité, a szépség istenasszonya is beleszeretett. De vén, csunya ura Ares, megtudta a dolgot és az ifjút egy vadászaton vadkan alakjában halálosan megsebesítette. A haldokló Adonis véréből sarjadzott elő az Anemone virág. Aprodite pedig engedelmet kapott Zeüsztól, hogy élete kétharmadát a földön, kedvese hamvai mellett tölthesse. Ez eset emlékére ünnepet ültek a

görög-asszonyok s az ünnephez virág-edényekben gyorsan növő, de gyorsan el is hervadó virágokat ültettek az ugynevezett kepoi Adonidóst, a tavasz korai eltiünésének jelképeül !... A mesének vége van, tehát: adós fizess !...

— Hát vegye — suttogta az asszony zavartan.

Ajkaik egy hosszú, forró csókban forrtak össze és a nagy boldogságban nem vették észre, hogy Draskóczy, a „csunya férj” a hátuk mögött áll...

A vastag gyökérsző-

nyegen nem hallották meg léptei neszét, csak akkor hültek el, mikor megszóllalt:

— Ne zavartassák magukat édeseim, folytassák, ha úgy tetszik, én visszavonulok, csak parancsolják!...

Hangjában valami rettenetes düh lappangott a gunyos higgadtságot affektált modor alatt.

Bogyay nem volt gyáva ember, de ez a májfoltos, mefistó arcú fráter zavarba hozta. De aztán összeszedte magát és hűvösen mondta:

— Draskócy, a nőd nem hibás, becsületemre mondom! Én léptem túl a határt, ennél fogva, ha bosszudat ki akarod valakin tölteni, rendelkezésedre állok!...

A gróf gunyos udvariassággal fordult oda a nejéhez:

— Lenne kegyes, magunkra hagyni minket asszonyom?!

Szegény Irénke! Az arca olyan volt, mint egy halotté! Szó nélkül, imbolygó léptekkel hagyta el a téli kertet.

Draskócy a mellénye

zsebébe dugta a kezét s valami kárörvendő, gyalázatos tekintettel nézte a távozó hölgyet. Megvárta míg karcsu alakja eltűnik a pálmafák között, csak akkor fordult oda a fiatal emberhez :

— Hallod-e Dénes ! Mi közöttünk magyarázatnak helye nincs. Láttam amit láttam. Hogy a feleségem sohasem szeretett, azt tudom. Hogy leánykorában te udvaroltál neki, azt is tudom. És még tudok egyet Dénes ! Azt, hogy megfoglak téged ölni minden áron ! No szervusz !

Sarkon fordult és ott hagyta a fiatal embert.

Bogyay sokáig ott állt komolyan. Végig gondolva a történeteket. De aztán felülkerekedett benne a könnyűvér. Mosolygott.

— Eh! — Mondá, karjával jókedvűen kivágva — egy ilyen csók — még ha megöl is Draskóczy — megér egy eltévesztett, rossz életet . . .

Kiment, az ügyét rábízta két ahhoz értő urra, aztán hazahajtatott.

Irénnel nem találkozott.

Otthon rendbeszedte az ügyeit s végrendeletet

irt s Irénkének egy pár sort, aztán becsengette a hajduját.

— Gyurka, — szólt a vén legényhez, párbajom lesz ! Ide figyelj ! Ha meghalva hoznak haza, de csakis akkor, átviszed e levelet Draskócy grófnénak a szomszédba. Megértetted ? !

György ur még a nagyapját is szolgálta Bogyaynak és jól nevelt cseléd volt. Csak a balszeme moccant meg alig észrevehetően, de az arca mitsem változott, mikor azt mondta :

— Igenis értem!

Hátraarcot csinált és kiment.

Bogyaynak eszébe jutott, hogy éppen 13-adszor irta meg a végrendeletét ma s bizonyára ezt is össze kell tépni, mint az előbbieket, mert még egy párbajának sem lett komolyabb következménye ránézve.

Aztán lefeküdt s igen jó izüen aludt reggelig.

A kitüzött helyre vidáman ment másnap, tréfálva segédeivel és mikor szembe állt a gróffal, azt gondolta :

— Ez a Draskócy kitünő lövő, ismerem fiatal korából, tehát körülbelül megfogok halni. De hogy én sem szoktam eltéveszteni a célt az is bizonyos, ennélfogva megszabadítom Irénkét ettől a kellemtelen frátertől.

Tizenöt lépésre állottak egymáshoz és egyszerre lőttek.

A lövések után olyan eset történt, ami ritkitja párját : mind a két párbajfél összerogyott ! . . .

A szegény Bogyay nagy szemeit kerekre nyitva, csodálkozva nézett fel a

köréje gyült segédek és orvosra, aztán lehunyta a szemeit s egy szó, egy hang nélkül mosolyogva halt meg! . . .

A doktor megnézte és konstataálta, hogy a jobb hóna alatt ment be a golyó és bizonyára a szívét is érte.

Tehát mégis csak volt szíve! . . .

Draskóczy gróf szintén halálosan volt találva, de átkozott gunyolódó természetete haldokolva sem hagyta el. Felült és két tenyerére támaszkodva, azt hörögte át ellenfelé-

nek, a volt francia attasénak:

— Bonne nuit monsieur! (Jó éjszakát!) Aztán összesett és ő is jó ember lett!

A két hullát elszállították a segédek. Bogyait előbb hazavihették, mert mire a gróffal hazaértek, a pontos Gyurka már átvitte a szép asszonyhoz az utolsó üzenetet.

A grófné felbontotta a levelet. Igen rövid volt. Csak ennyi:

„Édes Irén!

Mikor e sorokat olvassa, az Ön barátja

már nem lesz többé!...
Örök csendben és nyugalomban alszik és ha álmodni lehet e hosszú éjszakában, bizonyára Önről álmodik!...

Iréne! Egy kérésem volna Önhöz: ültessen a siromra egy tő képoi Adonidóst. A tavasz korai elmulásának emlékéül!...

Kéri erre Önt, még a sirban is szerető barátja
Dénés."

A történetnek pedig vége.

Iréne egy teljes hétig siratta Bogyait. Hat

hétig meggyászolta a férjét. Aztán nyolc öltözet ruhát rendelt Párisból, mert Ischliben akart nyaralni. Ischliben pedig feles öltözetek kellenek, mert e fürdő promenádján császárok is szoktak sétálni.

A fürdőben aztán megismerkedett egy osztrák uhlánus főhadnagygyal, aki ráadásul őrgróf is volt és csinos tejfel-bajusszu gyerek, aki késznek nyilatkozott magyarul megtanulni a szép asszony kezéért!

Hamar ment a dolog,

az év végén, decemberben már mint férj és feleség jöttek haza s igen boldogok voltak . . .

S mikor Irénke a tavasszal a 22-ik születésnapját ülte, majdnem a mult évi társaság került össze. S bizony Irénkének sem jutott eszébe, hogy most egy éve (mikor volt az!?) ült itt egy szomorú ember, aki egy csókjáért halt meg és talán szerette is őt egy kicsit . . . talán nem is egy kicsit . . .

A szomorú ember pedig nem tudja mi történik a föld felett, hanem

porlad szépen s csendesen a bogyai temetőben . . . Nem tudja, hogy az ő Aphroditéje nem volt olyan hű, mint a mesebeli Adonisé, aki élete kétharmadrészét a kedvese hamvai mellett tölté . . . És azt sem tudja, hogy az ő sirjára, — hiába kérte — senki sem ültetett képoi Adonidóst!

Dr. József Széchenyi Könyvtár

ooo

A Gigászok-köre

Országos Széchényi Könyvtár

Ezt a címet egy társaság viseli, amely négy debreceni újságiróból áll. Egyik kávéház legsötétebb zugában szoktak összeülni egy bicegőslábu márványasztal körül, ahol is az élcet gorombasággal vegyítve, megvitatnak minden dolgokat, amelyek a földgolyóbison a bak- és ráktérítő közt történnek.

Sámal. (A kör meg

nem választott, de elismert előlülője. Nem éppen mai gyerek már, a három X-hez a legintimebb közelségben áll. Az apja, egy paraszt-nábob, míg élt erővel követségi attasét akart belőle faragni, de a derék fiu megszökött a bécsi konzulátusi akadémiából és hirlapíró lett. Az örege erre egyszerűen ki is tagadta mindenkorra és mindenéből, aztán bubánatába megütötte a guta. A fiatal Sámait ez igen meghatotta s a gyász év alatt örökké ivott, sőt a gyász

év után is mindig ivott, jobban mondva még mindig iszik. Havonként kapván 200 koronát a nagynénjétől, aki jelenleg az apai örökségét haszonélvezi, ez összeg éppen elég neki, a költségei fedezésére, ha minden hónapban csinál még hozzá másik 200 korona adósságot. A kékes-fekete hajában sok már az őszszal, de az arca életvidám, piros. Igen tanult okos fej s a modora kimért és méltóságos. Azt mondják, hogy titokban társadalmi drámákat szokott írni.

Egy pártonkívüli lap segítségével szerkesztője s a 100 pengő havi gázsiját rendszeresen elhullatja erre-arra borravalóképpen, bérkocsisnak, hordárnak, pincérnek és muzsikus cigánynak.)

Szwarc. (Egy kis ugri füles ifju, aki mint az atya Ur, mindenütt jelen van. Jelenleg egy kormánypárti lapnak írja az újdonságokat 25 forintért 30 napig s ez összegből válogatott eleganciával öltözködik és urasan él. Elveire nézve tüzesvérű nemzetközi szocialista s

a Marx miniatűr arcképét az óralánca fityegőjén viseli.)

Pálos. (Gonosz szemü, szellemesarcu, igazi klaszszikus férfi-szépség. Gödrös álla olyan, mint egy leányé, de ajka felett finom kis fekete bajusz kunkorodik, a haja fürtös és sötét. Ellenzéki lapnak a riportere, de a prózaírás neki sáncmunka, lévén ő költő mikor az ideje engedi. Egyszer már egy igen kedves, verses vigjátéka megnyerte az Akadémián a Teleki száz aranyát, amiért a kollegái

erősen lenézik. Gyöngéje csak egy van, sohasem szokta kifizetni az adóságait. Az anyja egy özvegy református papné, akinek három leánya van s kosztos diákokat szokott tartani, akiket Pálos, nem sok koronáért, szülei beleegyezéssel gyötör, követelvén tőlük, hogy tudják ama derék Miltiades meséjét Nepos után, akiről a szegény diák a legjobb akarata mellett sem nem bírja megtanulni, hogy ez az ur bizonyos Lemnos nevű szigetet foglalt el Krisztus előtt

ennyiben és ennyiben. A nevelősködés dijaiból keztyűket és napernyőket, — végtelenül olcsókat — szokott venni a hugainak és remekműveket magának — az Olcsó könyvtár füzetéből.

Toldi. (Ezelőtt Taf-
lernek hívták, de született lutheránus. Valahol a szepességen látott napvilágot. 187 cm. magas és olyan feje van, — persze csak külső alakra nézve — mint az istenben boldogult Goethének volt. Ez az ur arról nevezetes, hogy minden erőltetés nélkül meg-

eszik egy ebédet, amit hat személyre főztek. S ha belekötnek éjjelente a részeg mesterlegények, nem dülakodik velük, hanem — a szivart ki sem véve a szájából — egyik kezével gyufát gyújt, nyájasan megnézi a támadóját, aztán a másik kezével összefogva ellenfele mellén a ruhát, átdobja az utca tulsó oldalára. Mondják, hogy ő nem találta volna fel a puskaport. De áldott jó fiu. S ha többször elolvassa egy fővárosi lapnak a vezércikkét és rögtön neki

ül, türhető sorokban vágja össze a mai politikusokat és társadalmat, lapjában, a hetenként kétszer megjelenő Harsonában, ami tulajdona s még az apjáról maradt reá; de az öreg idejében sok és drágán fizetett hirdetés jelent meg benne. Most pedig csak itt-ott búsul egy-egy s a szegény Toldinak feltöri ujjait az olló, míg tele vagdalja szöveggel a napilapokból.)

Ez a négy ur elválatatlan jóbarát, ennél fogva örökösen veszekszenek.

Sámai. (Felhajtja a fekete kávéját.) A gyűlést megnyitjuk.

Schwarc. (Nem iszik kávé, csak vizet) Tisztelt előlülő ur, én mint szocialista, irtózom minden többszámban dikciózó egyéntől, ennél fogva idegeimet kimérendő, ezek után singularisba tessék zengeni, így : a gyűlést megnyitom.

Pálos. (Meglátja a szabóját, akinek négy éve tartozik, hogy benyit a kávéházba. Lebuvik az asztal alá és úgy tesz, mint aki keres valamit.

Az asztal alól tulvilági hangon beszél, mint a Hamlet apjának a lelke) Hallod-e Sámai, ha elől-ülő vagy, ne törd, hogy a héber arctatlankodjék, (Toldihoz) Öreg rinocerus, üsd nyakon a hébert !

Toldi. (Miután meggyőződött, hogy ebben a sötét sarokban senki sem látja őket, szónélkül nyakon üti Schwarcot. De keze lecsuszik a Schwarc hátáról az asztalra s a tálcák és a csészék megcsörrennek, ami úgy tűnik fel, mintha csöngettek volna)

Pincér. (Odarohan)
Parancs, kremásan!

Szwarc. Igen. Toldi
ur csöngetett. Egy feketét
akar nekem hozatni.

Pincér. (Elrohan) Ho-
zom kremásan!

Toldi. (Szónélkül nya-
kon üti Szwarcot és
a fejét csóválja.) Hüm!
(Aztán tovább szivarozik
és olvas.)

Pálós. (Akinék a sza-
bója eltűnt a láthatárról,
felemelkedik az asztal
alól.) Gyerekek! Tudjá-
tok-e hogy most novem-
ber 17-én mi volt?

Szwarc. (Kavarja az

elhozott fekete kávéját)
Hogyne tudnám. (Meg-
nézi a feje felett levő
fali naptár) Péntek volt.

Sámai. (Páloshoz) És?

Toldi. (Szónélkül Pá-
losra néz.)

Pálos. Novemb. 17-én
volt 132 éve, hogy elő-
ször látta meg a nap-
világot Csokonai Vitéz
Mihály. (Lelkesült tulzás-
sal) Micsoda költő volt
az gyerekek! Petőfi és
Arany csak utánzójai neki.
Meglelhetitek száz és száz
rimét, eszméjét nála! Ti
nem ismeritek, de én
sokszor végig olvastam!

Schwarc. Én már természetek újdonságot irtam az emlékére tartott ünnepeiyekről, de csak egy versét ismerem. Atihanyi ekhót. Valami dalárdától hallottam. (Páloshoz) Te, igazán nagy költő volt?

S z m a i. (Mérgesen) Toldi! A hébert vágd nyakon!

Toldi. (Eszébe jut, hogy a Schwarc feketéjét neki kell megfizetni; egy, a többinél 30 percenttel nagyobb nyaklevesd ad Schwarcnak.)

Pálos. 17-én kint voltam a hatvan-utcai te-

metőbe és megnéztem a
sírját . . .

Sámai. És ?

Schwarc. Sirtál ?

Toldi. (Nem vár utasítást, a saját felelősségére keservesen nyakon vágja Schwarcot)

Schwarc. (Toldihoz, mérgesen, de nevetve)
Ugy éljek medve, hogy a fejedhez csapom ezt a billiárd-asztalt . . .

Sámai. (Páloshoz) Milyen volt a sirja ?

Pálos. (Igazi meghatottsággal) Elhagyatott, fiuk, amilyen csak egy magyar költő sirja lehet !

Ilyen sirhant alatt nagy szomorukat lehet álmodni! . . .

Sámai. (Gondolkozva) November 17-ike elmúlt... Mindegy, mi tele fogjuk a sirját virággal szóratni. Utólag . . . Hiszen az nem baj! A szegény Vitéz ugy sem tudott életében sem számítani! Tizenkét nappal később, de virágos lesz a sírja és a porrá vált szive megfogja érezni a mi virágainkat! . . .

Schwarc. (Toldihoz) Öreg majom, ha nem veszekedel, holnap gyűjtést indítok a lapunkba,

hogy a költőtök sírját felvirágozthassuk! Helyes?

Toldi. (Rásem hallgat Schwarcra, Sámaint nézi.)

Pálos. Gyerekek, én gondoltam valamit. Tudjátok, hogy nekem annyi adósságom van . . . De erről nem jó beszélni sem . . . Végre is a suszterem várhat . . .

Schwarc. (Közbevág) Persze, hogy várhat! A susztered egy gazember, akinek három háza van és a munkásait még sem fizeti. Az egy nyomorult burzsoá. Ismerem! Min-

den népgyűlésen megát-
kozzuk még a hetedik
ízigleni utódait is.

Pálos. Szóval a susz-
tert törlöm az élők so-
rából. Ezt a három pen-
gőt neki szántam, de ez-
időszerint semmit sem
kap, hanem odaadom a
pénzt virágra, a Csokonai
elhagyatott sirjára. Aki-
nek több van, az adjon
többet . . . (Kitesz az asz-
talra 6 koronát.)

Schwarc. Az angyal!
Ugy beszél mint gróf
Széchenyi, mikor a Nép-
színházat alapította!

Toldi. (Kitörve) Az

Akadémiát tán' te oráng-
utáng! (kiveszi a bugye-
lárását s rátesz 10 koro-
nát a Pálos pénzére.)

Schwarc. (Idegesen
mosolyog) Te Toldi! Fo-
gadjunk, hogy te nem
tudod, hogy a nap hány
millió mértföldre van a
földhöz? Fogadjunk két
pengőbe, hogy nem tu-
dod.

Toldi. (Aki semmihez
sem ért sokat, de a csil-
lagászattal kedvvel fog-
lalkozik) Fogadjunk tu-
dom! (De aztán eszébe
jut, hogy Schwarc most
nyerni akar tőle, aztán

az is eszébe jut, hogy Schwarcnak a riporteri fizetéséből a jogi vizsgára is kell gyűjteni s kilenc testvére van ott-hon s az apja egy beteges, foldozó suszter) Ostoba! 16 millió mértföldre!

Schwarc. (Diadallal) Ide a két pengőt! Huszra van! Nézd itt a fekete a fehéren a Pesti Hirlap szerkesztői üzenetében! (Mutatja az előtte fekvő lapot)

Toldi. (Megnézi az ujságot. Mintha mérgeskedne) Nyomorult, rabló zsidaja! Egyszer meg-

öllek! (Schwarc elé tesz
4 koronát!)

Schwarc. (Felveszi a
pénzt) Nesztek! én is
adok a Csokonai virá-
gaira. No, ki nem adott
még?

Sámai. (Zavartan koto-
rász összevissza a zsebei-
ben de csak néhány darab
hús fillérest lel erre-arra.
(Idegesen) Pincér!

Pincér. Igenis krem-
ásan!

Sámai. Egy hordárt!

Pincér. (Elrohan. Kis
idő múlva egy hordárral
jön elő, akit Sámaihoz
küld.)

Hordár. Parancsol a nagyságos úr?

Sámai. (Nyugodtan leveszi az inge kezelőjét. Kihúzza belőle az arany kezelőgombokat, amikbe egy-egy kis briliáns van és a hordárnak adja) Kedves tizenhét, legyen szíves ezeket a gombokat a gondozóintézetbe szállítani. Negyven koronát kér rájuk. Harmincat átad Toldi úrnak a Harsona szerkesztőségében egy óra múlva, a fennmaradó 10 koronából levonják a kamatot, a többit pedig zsebre teszi.

Schwarc. Az előlülönk
úgy számol, mint az isten-
ben boldogult Pithagorás.

Sámai. (A hordárhoz)
A cédulát pedig átadja
nekem majd egyszer. El-
mehet barátom! (Feláll.)

Hordár. Értem instá-
lom. (El.)

Pálos. (Toldihoz) Te-
hát intézkedj öreg! (a fi-
zető pincérhez) Guszti,
331-ik fekete, írja fel.
(Menni készül.)

Pincér. Felírtam krem-
ásan!

Toldi. (Zsebregyüri a
pénzt. Schwarchoz) Te
héber, gyere te is a gyep-

kereskedőhöz, mert engem behúznak! (Öltözködik, kifizeti a maga és Schwarz feketéjét és kifelé indul.)

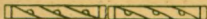
Szwarc. (Karonfogja Toldit.) Öreg dübbencs, én tudok egy virágárúst aki nekünk 20 percentet fog engedni.

Sámai. (Kifordít a zsebéből vagy négy húszfillérest) Guszti, itt a fekete ára. (Páloshoz) A szegény Vitéznek ugy is nyomorúságos volt az élete, hadd legyen a sirja egy napig rózsás! . . .

ooo

Dús úr

Országos Széchényi Könyvtár

Mesterségemre nézve afféle bankkishivat-l-nok vagyok, akinek igen-igen sok dolgot és igen-igenkevés fizetést szoktak adni. Különben Dús Beniaminnak hívnak és „Gloria”-hüznis cigarettákat szívok.

Hivatalomban úgy, ahogy elvégzem a dolgom, néha még meg is dicsér a főnököm, aki melléleg mondva egy

pohos, kopasz úr és top-
pant vörös szeplőt visel
az orra hegyén; de ha
holmi fizetésjavítást me-
rek előtte emlegetni, igen
épületes dorgatóriumban
részesít és követeli azon
rengeteg pénz(1800, mond
ezernyolcszáz — koronák)
„hovafordításának a ki-
mutatását“, a mit éven-
ként tőle fizetésképen fel-
markolok.

S látva, hogy ez össze-
get célszerűbben felhasz-
nálni már lehetetlenség,
bizalmas leereszkedéssel
veregeti meg a vállam és
biztat, hogy csak várjak

türelimmel, mert a türe-
lem rózsát terem!

És én várok már épen
12 év óta.

Hanem a türelmem
nyilván rossz földbe van
ültetve, mert az ígért ró-
zsákat még eddig nem
termette meg...

Előléptetésre nincs ki-
látásom, mert a felebb-
valóim mind fiatal em-
berek, akiknek eszükbe
sincs meghalni csak azért
hogy én a helyükbe ül-
hessek.

A soronkívüli elibük-
kerülés meg még lehetet-
lenebb dolog, mert ezen

jó urak mindegyikének a hátamögött áll az az áldott istenasszony, akinek a neve : Protekció.

Az ilyen torzonborz szakállas embereket, mint amilyen jómagam is vagyok, a kiknek a tavasz már elröpült a fejük felett s immár a nyár is a vége felé jár, — mondom, az ilyen embereket nem szeretik az istenasszonyok. Az én hátam mögött nem áll senki, csak a sötét árnyam. Egyszóval nincs protekcióm. Ebből is láthatják Önök, hogy roppant komisz ember lehetek.

Máskülönben csöndes természetem van és a kollegáim előtt arról vagyok nevezetes, hogy a trafikos-kisasszonynak, — akitől minden szombat este megveszem a 100 darab Gloria-hüznit, — soha sem mondok bókokat, sőt a kasziros-kisasszonynak sem udvarolok a kávéházakban, ami talán csak azért van, mert egyáltalán nem járok kávéházakba.

Nem tudom, hogy esik az, de az asszonyokkal soha világéletemben nem tudtam bánni! Határozottan állithatom,

hogy ifjuságomtól kezdve roppant szerencsétlen voltam a fehérnép körül! . . .

S Önök el sem képzelik, minő zavarba jövők és ügyetlenséggel felelek, ha Zseni kisasszony néhány szót intéz hozzám, mikor ama hüzniket vásárolok. Pedig az csak akkor fordul elő, ha a trafikban kivülem más vevő nincs.

Ilyenkor rendesen elpirulok s hebegek valami ostobaságot s a vége az a dolognak, hogy a kis gonosz, csigabigaszájú mókus ugy zavarba hoz

a kérdezgetéseivel, hogy igyekszem minél előbb benzinné válni s elpárologni a kis aranyos boszorkány körmei közül.

Nagy zavarodottságomban néha a visszajáró pénzt is ott felejttem. Zseni kisasszony csak a másik szombaton adhatja vissza.

A visszaszolgáltatás ám nem jár minden faggatások nélkül.

— Dús ur, a multkor itt felejtette a visszajáró 60 fillért.

Makogok.

— Az ... az lehetet-

len Zsenike . . . igen . . .
lehetetlen — s mellé úgy
elpirulok, mint az ötödik
gimnázista a táncisko-
lában.

— De bizony lehet!
Tessék! Dús ur, Dús ur!
Én gyanakszom . . .

Istenem! Zsenike min-
dig gyanakszik. S ilyen-
kor olyan, de olyanigé-
zően mosolyog reám,
hogy belerázkódom. Nagy
özszemeivel a vesémbe
akar látni.

— Csak vallja meg,
ugy-e szerelmes? No,
vallja meg, Dús ur,

— De Zsenike az . .

az . . . lehetetlen . . . düny-
nyögöm. Én . . . meg sze-
relmes?! Óh, régen volt
az . . . Talán soha sem
is volt . . .

És a szép fekete sze-
mek kartácstüze között
sietve fűvok takarodót s
csak mikor jó távol já-
rok a trafiktól, lélegzem
fel szabadabban.

— Ördögös kis bo-
szorkánnya, hogy meg-
vallatott! Igazán nem vol-
tam elkészülve a kérdé-
sére. Mert én olyan sze-
rencsétlen vagyok, hogy a
nők kérdéseire nem tu-
dok felelni, ha csak előre

nem készülök! . . . De
máskor elkészülök és azt
mondom:

— Igenis Zsenike, én
szerelmes vagyok. Még
pedig Önbe! Mert Ön egy
megennivaló cukros kis
baba! S igen alkalmas-
nak tartom arra, hogy be-
lőle egy aranyos bankkis-
hivatalnokné legyen. Ige-
nis! . . .

Ah, akkor ő fog za-
varba jönni. Ő! Milyen
szép is lesz az! S e pom-
pás gondolataimért bő-
kokat mondok önmagam-
nak. A nap kisüt a felhők
mögül s az aranyos kévék

szivárványszínű sziporkával játszanak a házak palatetőin. Még a lóvonat kürtölése sem olyan fűlértően durva ilyenkor nekem s vidáman mosolygok a járdakoptókra, akik kegyetlenül tiporják össze boldogtalan tyukszemeimet.

Csak az a baj, hogy a nap hamar visszabujik a felhők mögé és nekem az jut eszembe, hogy hátha nem is kérdi ezt tőlem Zsenike többé?!... Minthogy bizonyára nem is kérdi, hanem kérdez más ezerféle dolgot,

amikre nekem egy feleletet is nehéz lesz adni.

Sokszor elhatároztam már, hogy csak akkor megyek be a trafikba, ha több vevő is lesz, amit előre kilesek. A fuffanggal rendelkező olvasók mindjárt kitalálhatják, hogy ilyenkor Zsenike nem faggathatja e sorok jámbor íróját, aki mellesleg mondva Dús Benjamin és aki a Gloria-hüznikbe tömött 13-as dohányból nem bír bátorságot szívni...

Sokszor resteltem a gyáváskodásomat saját

magam előtt s mivel én bennem is két ember lakik, egy kurázsís, meg egy tutyi-mutyi, kurázsís Béni a bárgyuskodásaért megdorgálja azt a tutyi-mutyi Bényt.

— Eh, Béni ne legyél olyan mamlasz, olyan mulya! Hiszen nem vagy te már se bakfis, se gimnazista, hogy irulj-pirulj, ha szólnak hozzád az asszonyok. Szedd össze magad Béni!

— Hagyj nekem békét, — mondja tutyi-mutyi Béni, hagyj nékem békét. Nem való az már

nekem, vén vagyok én már ahhoz, hogy az asszonyoknak szépeket mondjak! . . .

De azért álmodozva ödögöm végi az utcákat. Mert a szabad időmet rendesen álmodozással töltöm el. Sétálok és e séták alatt meséket szövök, amikben hősök és hősnők vannak. S a hősnők igen hasonlítanak bizonyos Zsenike kisaszszonyhoz, aki rosszul szellelő és éghetetlen szivarokat sóz a hozzá vásárolni járó léha fiatal-ságra s a hősök?! . . .

Istenem! a hősök olyanformán néznek ki, mint egy bankkishivatalnok, aki „Gloria-hüznis” cigarettákat szokott szívni és talán visszafordulna, ha utána kiáltanák:

— Dús ur, kérem egy percre Dús ur.

Ez a bizonyos Dús ur, a Glória-hüznis cigaretták füstjében örökké regényeket lát s amint a napsugarak átszűrődnek ezen a kék ködön, regényeinek még az alakjai is ott lebegnek előtte. Mikor aztán a cigaretta füst szétfoszlik, eltűnnek

a hősök és a hősnők s
velők együtt a nekik
szánt boldogság is ...

S mikor Dús ur így
ábrándozik, még az utcák
zaja is csak mint távolról
jövő moraj hallatszik el
hozzá abba a szép, ra-
gyogó világba, ahova el-
kalandozik ebből a szin-
telen szürkeségből. Abba
a világba, aminek „Áb-
rándország“ a neve, ami-
ből különben ő már félig-
meddig számkivette van;
de amihez mégis jólesik
vissza-visszatérni, ha csak
a határait is, és bepillan-
tani abba a rózsaszinví-

lágba, ahova csak az ifjuság mehet álmokat szőni, ahova őt többé nem eresztik be, be a közepébe soha, soha...

Ah!... Igen. Ifjukoromba, „boetiai királykoromba” én is benne laktam, én is összejártam minden tartományát.

Abban az időben, mikor még a tiszaujlakit nem volt mire kennem.

De szép idők voltak! Ha visszajönnének!?

De nem jönnek vissza!

Álmodoztam tehát akkor is. Igazán szólva, az

ifjúságom abban telt el. Egyszer Ali Tepelentinek, máskor Monte-Christónak képzeltem magam s bejártam az Ábrándok világát nem egyszer, de százszor. Tettem jót és rosszat vegyesen.

S emlékszem, hogy e vándorlásaim közben igen hevesen beleszerettem bizonyos Azrella nevű kisasszonyba, aki midőn szerelemi bánatában (n. b. a kisasszony nem én, hanem Feriz bég után epekedett) magára gyujtotta a margitszigeti kioszkot, a „Török világ Magyar-

országban“ cunū regény
nem tudom hanyadik
kötetében és ott meghalt,
szivemből megsirattam e
derék hölgyet s alig tud-
tam megvigasztalódni. —
Nem csoda, ez volt az első
szerelmem !

Mikor pedig már volt
mire kennem a tiszaujla-
kit s Ábrándországban is
belvillongások ütöttek ki
s benne én is csak utlevél-
lel utazhattam (beszél-
jünk egyszerűbben : kez-
dett benőni a fejemlágya
és alább hagytam az
ábrándozással) mondom
ekkor már az élethől vá-

lasztottam imádásom tárgyát, fülig szerelmes lévén egy grófnőbe, kinek az édes papájánál tisztartó volt a nagybátyám, aki engem mint árvát felneveltetett és taníttatott.

Második szerelmem tárgya tehát egy grófnő volt! Nem adtam alább a kilencágu koronát viselő asszonyoknál, szemelőtt tartva nagybátyám azon mondását, hogy: „ha lud, legyen kövér!”

S nekem, — de csakis nekem, — úgy tetszett, hogy a kis komtesz is vonzódott hozzám.

Elmondom e szerelmem történetét itt, ami talán másnak nem lesz valami érdekes, de én végtelenül szeretek még most is véle foglalkozni.

Igen, akkor kezdődött e regény, mikor én a sinus és cosinusokkal vesződtem s mivel nem egykönnyen ment a fejembe ez az átkozott, száraz tudomány, otthon vakációzva, a park vén fái közé mentem tanulni. Ki kellett volna javítani azt a görbe jelest, amit a mathesisből az elmúlt iskolai évben adott a ked-

ves jó Tóth tanár ur, akit én végtelenül szerettem, habár a mathezist gyűlöltem is.

A parkban bolyongtam hát s a virágok közt tanultam, a mathezist, mert tudtam, hogy a keserű pirulákat is lekvárban könnyebb bevenni!

Sok évi távollét után itt láttam viszont Őt! Mariét! a kedvest! Akkor-tájban került haza az angol kisasszonyoktól s a hajdani kis pajkos leánykából egy szép sugár hajdon lett, ami, ha jól tudom, minden novella-

beligrófnővel megtörtént
még eddig.

Találkoztunk tehát.

Istenem ! Mit csele-
kedhettem volna egyebet,
minthogy roppant za-
varba jöttem s félig el-
szédülve nyultam a kala-
pom után.

— Alázatos szolgája
Marie akarom mon-
dani méltóságos grófnő . .

Mi együtt nőttünk fel
s hajdani pajtáskodásunk
alatt csak úgy szólitottuk
egymást : Marie meg Béni,
azért csuszott rá a szám
most is. Hanem hát akkor
még a grófnő lobogós

hajat hordott és ha a gonosz cipőcskének a szíjjai kibomlottak a kapcsokból, minden feszélyezés nélkül parancsolta, hogy ereszkedjem féltérdre előtte, akkor aztán a baltérdemre feltéve lábacsáját, nekem jutott a nagy szerencse az akaratos szíjjakat rendes hivatalukba visszahelyezni. Óh, pedig mindig olyan rövid ruhákat viselt! És mikor lábacsáját a térdemre tette... De nem! Én mindig csak a cipőkapcsokat néztem! Bizony isten! — Mert akkor

is hatalmasabb ur volt
bennem tutyi-mutyi Béni
mint kurázsiz Béni!

De most már nem a
hajdani Marie állott előt-
tem, hanem egy édes,
szép urhölgy, aki igen jól
látszott mulatni az én
zavaromon.

Én el akartam somfor-
dálni, de visszaparancsolt.

Kábulva fordultam
meg és álltam elébe. (Most
szakad le az ég, Béni!
Most, vagy soha!)

De az ég nem szakadt
le, sőt ellenkezőleg, olyan
vidáman mosolygott le
ránk augusztusvégi nap-

sugaraival, hogy még a Marie finom, fehér arcára is valami rózsaszínű pir borult.

Csak arra emlékszem, hogy egy kis puha kezecske finomságát éreztem a tenyeremben s kedves, szelid hangja, mint a gerlebugás zsongott a fülemben amint szemrehányóan azt mondta:

— Rossz fiu, miért nem jön közelebb, fél tőlem? El akar szökni?

— De méltóságos grófnő, — hebegtem s emlékszem, hogy még valamit akartam mondani

Mariénak de az a torkomon akadt.

— Ugyan ne grófnőz-
zön, — mondta bosszu-
san, — szólítson csak úgy
mint régen, mert hiszen
— tette hozzá szelideb-
ben, — mert hiszen, talán
jó pajtások maradtunk,
Béni, azért, hogy régen
nem láttuk egymást?!

Rettentő banális volt
a teleletem :

— Igen, grófnő, akarom
mondani, Marie, jó paj-
tások maradtunk, leg-
alább én az maradtam és
az is maradok a kopor-
sóm zártáig!

Aztán társalogni kezd-
tünk, azaz, hogy ő cseve-
gett folyton, én pedig
hallgattam, buzgóan bo-
lingatva nagy buksi fe-
jemet ama szörnyű me-
sékre, a miket Marie
elmondott s elkeseredve
s igaz haraggal gondol-
tam a gonosz angolkis-
asszonyokra, akik olyan
méltatlanul bántak az én,
igen... az én — pajtá-
sommal.

Aztán mindennap ta-
lálkoztunk, jobb ügyhöz
méltó furfanggal keresve
ki az alkalmat ezekre a
parki légyottokra.

A szép augusztusvégi reggeleken boldogan bolyongtuk végig az óriási kertet, én egy könyvvel, ő egy lepkehálóval a hóna alatt. S a napfény, ami még szép, ragyogó volt, de a miben én már észrevettem az ősztsejtető bágyadtságot, — mondom a napfény megaranyozta a leveleken csillogó harmatot, a mit a napfény igen rég időktől fogva így szokott tenni minden novellában.

Azt hiszem, boldogok voltunk mind a ketten, de ha ő nem is annyira,

de én nagyon, nagyon!
De erről nem beszéltünk.

A mint mellettem haladt, lopva odanéziem csacsogó szájacskájára, kedves arcára, amin mindig ott ült, ha a legvidámabb volt is, valami őszi báyadtság s egész finom lénye a korai hervadást juttatta eszembe.

Egészen beleszoktunk a sétákba, már őszbe hajlott az idő s a reggelek hűvösödni kezdtek, de a sétákkal nem hagytunk fel.

Én alig vártam a reggelt. Mig a társalkodó börtönőre aludt, azt az

egy órát tölthettem vele s ha elment, azután úgy éreztem, mintha nem is élnék . . .

Egy borongós szeptembervégi reggelen minden bevezetés nélkül azt kérdezte tőlem :

— Mondja Béni, mit tenne maga, ha én nem volnék többé ?

Én először belebámultam az őszi reggelbe, a dércsipte tájba, aztán az ő kék szemébe s szomoruan hajtottam le a fejem.

— Meghalnék akkor, Marie, — mormogtam s a

torkomon olyasmit éreztem, mintha valami láthatatlan kéz fojtogatná.

Három hónap alatt úgy megszoktam, olyan örökkétartónak hittem ezt a boldogságot, hogy még gondolatban sem jutott eszembe, hogy mi valaha el is hagyhatjuk egymást. Mámoros fejemmel azt hittem, hogy ez mindig így fog tartani, így sétálunk egymás mellett a szép virágok között, végig-végig egy hosszú életem át!

De most, hogy Marie eszembe juttatta, a vá-

lást, valami fájó szorongás vett erőt rajtam s eszembe jutott a szomorú élet, a mibe nemsoká vissza kell térnem s amibe nem viszek, nem vihetek magammalinnen egyebet el, csak egy szép szomorú emléket, csak egy örökké fájó szívet.

Mégis csak nem jól van ez így!

Azt vettem észre, hogy tulugrottam a sövényen és roppantul beleszerettem ebbe a kis aranyhajú tündérbe.

— Hát eltudna engem hagyni, Marie, — szepeg-

tem. Aztán mondtam egy nagyot, nagyot, mint a mindenség, azt, hogy: de akkor én agyon is lőném magam, Marie! Elhiszi?

Marie kacagott. Olyan édes kacagása volt, mint a vadgalambnak. S mikor szünni kezdett a jókedve, bizalmasan simult hozzám, körülnézett és karját a karom alá dugta s nekem úgy tetszett, hogy szemébe, — bizonyosan a jóízű kacagástól — belegyült a könnyű.

— Jaj, de nagy csacsi maga, édes Béni barátom! Hanem azt az agyon-

lövést nem hiszem el!
Meg aztán annak nem
is volna értelme! Higyje
el, Béni és jegyezze meg
jól, egy asszony sem ér-
demli meg, hogy egy férfi
agyonlője magát miatta,
sőt még azt sem, hogy
egy percig is bánkódjon
utánunk — ha elhagytuk
egyszer . . .

A kerten fázóan só-
hajtott végig az őszi szél
s nekem úgy tetszett,
mintha azt sugták volna
a sárguló lombok :

— Könnyű neked azt
mondani!

— Megfogtam a ka-

romba dugott kezecskét és megcsókoltam az ujjai hegyét. Először és utoljára történt . . .

— Ne beszéljen így, Marie, — mondtam neki valami szorongástól meghatott hangon, — mert elmegy a kedvem az élettől is.

Nem szólt rá semmit, csak a bluzához szorította karomat egy percre s hallgatva ballagtunk tovább.

A száraz levelek zörögtek a lábaink alatt s a ritkuló lombokon átsütött a napfény, bágyadtan, szin-

telenül. A cserjék árnyai imbolyogva táncoltak a dércsipte pázsiton, a nagy némaságot csak egy harkály kopogtatása zavar'a meg.

Ugy szerettem volna valamit mondani, de semmi sem jutott eszembe.

Marie szólalt meg, s mint rendesen, minden bevezetés nélkül kezdte :

— Mondja Béni, volt már maga szerelmes ? ...

Azt hittem erre a kérdésre, hogy a nagy vadgesztenyefa, ami alatt elhaladtunk, a fejemre akar dőlni !

— Én ? — kérdém elhűlve. — Én ? . . . Dehogy ! . . . Azaz . . .

Nem folytathattam tovább. A mademoiselle Szűzan rikácsoló hangját hallottuk, aki a komornát küldte a Marie keresésére, mert vendég érkezett.

Mariének csak annyi ideje maradt, hogy hirtelen a zsebébe nyult és egy levélkét nyomott a markomba.

— Adja postára, drága Béni ! kérem, könyörgök, mert én nem tehetem ! Vigyáznak örökké minden léptemre ! Ugy-e, lesz

olyan szives ? ! . . . Megteszi a kedvemért ? . . .

S még a kezét is öszszetette.

Nekem valami jeges érzés szaladt át a szíven, mikor azt mondtam:

— Meglesz „grófnő“!

Marie egy csókot dobott felém kezével, aztán futni kezdett fel a kastély irányában.

Én hosszasan néztem utána, amint karcsu alakja ingott jobbra-balra a gyors menésben, úgy tetszett nekem, mintha libegő ruhája fodrai integetnének felém: gyere Béni, gyere

utánam, mert itt hagylak és nem látsz meg többet.

S valóban, amint eltűnt végre egy kanyarodónál, úgy tetszett nekem, mintha eltűnt volna véle minden vidámságom, boldogságom s nem maradt szívembe egyéb, csak egy végtelen nagy üresség!

Aztán megnéztem a levél címét. Valami zene-tanárnak szólt. Még akkor nap postára tettem.

Hogy miért hívták fel a grófnőt, másnap tudtam meg a nagybátyámtól. Kérője, jobban mondva vőlegénye érkezett meg.

Valami huszáralezre-des. Én is láttam. Igen vörös arcu, deresedő férfi volt, olyan testalkattal, mint egy Herkules. Mondták, hogy igen derék ember s Boszniában a Mária-Terézia rendet vágta ki magának.

Két napig volt a kastélyban, addig nem közeltem Mariehoz.

Mikor harmadnap reggel elment, Marie a verendán állt Szüzan kisaszszonnyal s a kendőjüket lobogtatták a távozó után. De én úgy vettem észre, hogy a társalkodónő sok-

kal tüzeesebben lobogtatja a kendőt, mint Marie.

Az alezredest maga vitte ki a vasuthoz a gróf ur. Ő hajtott. S mikor a sárga homokfutó eltűnt egy kanyarodónál, Marie eldobta a kendőjét s leült egy hintaszékre s két tenyerét az arcára téve, bizonyára sirt

Nem láthattam jól szobám ablakából, mert a tisztartó-lak, meglehetősen távol esett a kastélytól. Szomoruan gondoltam kis barátnőmre, akit körülbelől a látogató vőlegény keserített így el.

— Ha én most nagy ur volnék, — gondoltam. Ha én most belekötthetnék abba a kiálhatatlan alezredesbe és lelőhetném Milyen szép lenne az ! . . .

De nem kötöttem bele. Lementem a parkba és vártam, hogy majd lejön hozzám és kipanaszolja magát.

De nem jött, se délelőtt, se délután. Pedig mennyi kérdeznivalóm lett volna!

Az öreg komornyikot is faggattam, hogy talán beteg a grófnő! Azt

mondta, hogy semmi baja sincs. Ez még jobban aggasztott. Hát akkor miért nem jön? Eltiltották a velem való érintkezéstől?...

Kábulva sétáltam a széles utakon. A vén gesztenyefákról peregtek a sárga levelek s az ágyakban busan, csüggedten horgasztották le elszáradt fejüket a haldokló virágok. Ezüstszinü békanyál uszott az átlátszó őszi légbe s távolról, az Érről ide hallott egy vizimalom egyhangu kelepelése. A méhek szo-

moruan keresték a méz-
nek valót s nem találva
ilyenre, bosszusan döngi-
csélve szállottak el mel-
lettem.

Bealkonyodott és a
grófnő mégsem jött le.

Felmentem a szobámba
s valami lehangoltságtól
gyötörve leültem a fél-
homályba, bámulva a ké-
pek és tárgyak összefolyó
alakjait.

— Mit csinál most? —
kérdeztem századszor sa-
ját magamtól. S mivel
feleletet senki sem adott,
folytattam a szorongó ál-
modozást.

Talán elszenderedem.
ha Mancsi néni fel nem
riaszt, a jó Mancsi néni, a
bátyám huga, aki gond-
dunkat viselte és gazd-
asszonykodott a nagy-
bátyám agglegényi há-
zánál.

Vacsorálni hívott.

A vacsora alatt nagyon
nyomott hangulat ural-
kodott. Alig váltottunk
egymással egy pár szót s
még az utolsó harapást
le sem nyelve, a szo-
bámba mentem és lefe-
küdtem.

Egészen betegnek érez-
tem magam.

— De hát mi lelt engem? Mi bajom lehet?

Semmi! Csak husz éves voltam, amely korban azt hisszük magunkról, hogy ha az imádotunkkal nem beszélünk egy napig, elpusztulunk bánatunkban.

S valóban elalvás előtt, az volt az utolsó gondolatom, hogy az én életem, nem ér egy fületlen gombot! . . .

Szomoru, ködös októberi napra virradtunk másnap. A borongós, késő őszi regg olyan vigasztalanul borult a félho-

mályu tájra, hogy elszorult a szívem, amint a tornácról belebámultam.

A kastély felől a nagybátyám jött kétségbeesett arccal.

Rosszat kezdtem sejtetni s elébe szaladva, megragadtam a kezeit.

— Megölte magát? !
Oh, vallja meg, ugy-e megölte magát? . . . Hiszen megálmodtam én ezt.

Ugyanis azt álmodtam, hogy Marie megmérgezte magát. Ennek különben egyedül Montepin Xavér az oka, mert akkortáiban mindig az ő regényeit ol-

vastam, azokban pedig a mérgezések mindennapi dolgok.

A bátyám rám meresztette a szemét.

— Megölte magát ?
Hát te kiről beszélsz ?

— Hát . . . Mariéről !

— Ölte biz a gutát, —
förmedt rám az öreg mér-
gesen. — Rosszabbat tett
ennél ! Elszökött a zárdá-
beli zenetanárjához ! Most
olvasta fel a levelét Zsu-
zsánna kisasszony ! A gróf
urat meg a szélérte a nagy
indulattól, futnom kell Ál-
mosdra doktorért ! . . . Hej,
ezek a mai lányok, ezek a

lányok, dörögte. De hiszen, lenne az én gyermekem!

Somfabotját görcsösen szorongatva markában, s nagyokat suhintva a levegőbe, elsietett az istállók felé.

Nekem pedig úgy tetszett, ahogy ott álltam egy helyben, hogy a kastély szép csendesen, régi tornyaival jön-jön felém és én olyan nyugodtan vártam, hogy mikor borul a fejemre, mind a tizenkét kis bástyájával együtt...

De hát a kastély nem mozdult meg, amint ezt

egy kis idő múlva észrevettem. Sokkal több esze és nagyobb lustasága volt, semmint ilyen cserbenhagyott szerelmeseket csapjon agyon, mint amilyen én voltam akkor . . .

Mikor a bátyám otthagyt, magamhoz tértem valahogy. Zavart fejemben még összekuszálódtak a gondolatok, de megindultam, imbolygó léptekkel, mint a részegek, szobám felé. Nem láttam, nem hallottam, csak a bal részembe éreztem valami kipótolhatatlan, valami végtelen nagy ürességet,

mikor a csomagoláshoz fogtam.

Manci néni utánam jött a szobámba.

— Hát te, mit csinálsz Béni?

— Pakolok néni . . .

— Pakolsz? Hát aztán hova akarsz menni?

— Vissza, Debrecenbe. Hiszen már egy hét előtt el kellett volna mennem. Nem maradhatok tovább.

A Manci néni mindig okos asszony volt. Ő nevelt fel, ő volt az anyám helyett az anyám. Értett.

Odajött hozzám, magához szorította boglyas

fejemet és azt sugta csendesen:

— Felejtsd el fiacskám. Ugy sem lettetek volna ti egymásé soha! ... Tanuld meg Béni fiam, hogy soha se fuss olyan szekér után, amelyik nem akar fölvenni ...

Talán sirtam is akkor egy kicsit, talán nem is kicsit, de könnyebbült szívvel hagytam el a kastélyt, tudva, hogy ő sincs többé benne ... Visszanézve a rácskerítésű kőfalra, a száraz águ vén fákra, azt gondoltam, hogy ime az én első, igazi,

de szétfoszlott szerelmem
tanyája, ahova én nem jö-
vök vissza soha többé . . .

De azért mikor eltűnt
előlem az utolsó tor-
nyocska is, kijött a sze-
memből a könnyü . . .

Szép egy elsuhant ál-
mom volt ez nekem . . .
Még sirathattam . . . Mert
még akkor sirni is tudtam.

Itt aztán a mindennapi
élet zajában apródonként,
ha nem egészen is, feled-
gettem ezt az álmot. Csak
egyszer-egyszer sajdu-
lt fel a szívem, mikor róluk
olvastam a lapokban. Mert
a muzsikus Marie grófnőt

nőülvette. Tehetséges embernek kellett lenni. A lapok is hozták az arcképét, mikor az első operáját megírta, ami mindenütt dicsőséget szerzett neki.

Azokat a szép, fülbe-mászó melódiákat dicsérték, amibe az opera bővelkedett. Én is megtanultam belőle egy párt s mikor hegedültem egyet-egyet, mindig úgy tetszett nekem, hogy akkordjaiból a Marie sirását hallom.

Ami pedig a férfi szépséget illeti, azt bátran mondhatom, hogy Marie-nak határozottan helyén

volt az esztétikai érzéke, midőn hármónk közül őt választotta.

Mert elnézve azt a kedves, szép, mosolygó és igazán nemes férfi arcot, nagy okos szemeivel, vállig érő göndör, fekete hajával s összehasonlítva vele az alezredes vörös, májfoltos arcát és az én szögletes ábrázatomat, arra a meggyőződésre jutottam, hogy mind a ketten messze elmaradtunk a muzsikustól szépség tekintetében s még egy napon sem lehet bennünket véle említeni. Én csak

azért szerettem, — így messziről — ezt az embert, mert tudtam, hogy Mariét boldoggá tette. Aminek csallhatatlan bizonyítéka volt az a kis pici legényke, ki házasságuk után egy évre, kóta nélkül énekelt mindenféle melódiákat, amiket az édes apja, tudom, szivesebben hallgatott, minden koszoruthozó dalainál.

Akkor aztán megtörtént az, a minek előbb meg nem történtén én annyira csodálkoztam.

Csak ezt a kis embert várta meg az alezredes,

hogy a bosszuja teljes legyen.

Belekötött a zeneköltőbe s párbajra kényszerítette. S úgy szurta szíven a szegény muzsikust, egy szál vivótörrel, hogy az semmiféle melódiákra fel nem ébredt többé, még ha az a melódia egy szép, kétségbeesett asszony zokogása volt is.

Mikor Marie özvegyen s valljuk meg, nem a legjobb anyagi viszonyok között maradt, (a művészek könnyelműek) nekem egy reménysugár járta át a szívemet.

Hátha most . . . Igen, igen . . . Te jó volnál felszedni ezt a letört virágot Béni ! . . . Próbáld meg csak ! . . .

Ezt a kurázsiz Béni mondta annak a tutyimutyi Béninek.

De hát mint, Önök is méltóztatnak tudni tutyimutyi Béni sohasem hallgatott kurázsiz Bénire. Nem lett az egész dologból semmi.

Még arra rászántam magam, hogy a bejelentési hivatalnál megnézzem a lakása címét (mert Marie lejött a fővárosból ide

lakni,) de hogy el is menjek hozzá, aztán ott mondjak is neki valamit? . . . Az már több lett volna, mint amire egy bank kis hivatalnok képes, a kinek Dus Bénéámin a neve.

Pedig hiszen már állásom volt 900 frt évi fizetéssel, de hát mi az a 900 frt egy grófnőnek! . . . Mert én úgy gondoltam, hogy Marie akármit tett, akármi lett belőle, mégis csak grófnő maradt mindenkorra és mindenekben.

Gondolkoztam ezen és elkeseredve sóhajtottam fel:

— Nem lehet az Béni !
Felejtsd el ! Így lesz az
jól ! . . . Álmodozhatsz is
róla, míg az álmodozó
korból ki nem rekesz-
nek, de ne tolakodj a kö-
zelébe, mert egy elutasító
mosoly, az ábrándjaidtól
is megfoszthat, akkor az-
tán mi marad egy hosszú
életre Béni ? . . .

És jól is tettem, hogy
nem kerestem fel. Így
megmaradt előttem olyan
kedvesnek, olyan szépnek,
mint amilyennek én ös-
mertem ; arany-hajával,
ragyogó szemeivel. Lehet,
azóta megfátyolosodtak

szemei a sok sirástól és hajában talán már egy-egy ezüst-szál is kerül . . . Nem tudom . . . De én előttem olyannak maradt, mint amilyennek én ösmertem . . . ott a kastély parkjában . . . Mert azóta én sohasem láttam . . .

Sokszor őszi alkonyatokon, mikor nincs kedvem sétálni menni s magamba üldögelek rideg kis legényes szobámba, eszembe jutnak mindezek s úgy tetszik nekem, hogy a hangját is hallom, kedves, szemrehányó hangját:

— Rossz fiu, miért nem jön közelebb, el akar tőlem szökni ?

Az ilyen töprengéseimet mindig egy-egy árkus papírosom bánja meg, a mit kérdezősködésekkel felőle, haza, a nagybátyámhoz írok.

A muzsikus halála után mástél évvel azt írta a bátyám :

„Marie kibékült az apjával és most itthon van a kis fiával együtt.”

Szomoruan mosolyogtam erre a levélre.

— Már most megint visszament arra az elér-

hetetlen magasságra, a
hova én sohasem tudok
felemelkedni

— Hátha fel tudsz emel-
kedni Béni! Hátha! Pró-
báld meg csak!

Talán mondanom is fe-
lesleges, hogy ezt megint
kurázsiss Béni mondta tu-
tyi-mutyi Béninek. És cso-
dák-csodája! tutyi mutyi
Béni most az egyszer szót
fogadott kurázsiss Béni-
nek! . . .

Ami csak onnan ma-
gyarázható meg, hogy tu-
tyi-mutyi Béninek ennél
az „emelkedésnél” „asz-
szonnyal” nem kellett

érintkeznie! Pedig hát, de-
hogy nem kellett: Min-
den azért lett elkövetve!
De hát ezen urnő, a kivel
most akartam viszonyt
kezdeni, azon jó tulajdon-
sággal birt, hogy nem vi-
selt hust és vért. Léven ő
a „hir” istenasszonya.

Ennek kezdtem tehát
udvarolni. Halomszámra
írva a verseket, tárcákat
és óh, botrány! A drámá-
kat! . . .

De amikből egy sem
látott napvilágot, azon
egyszerű oknál fogva,
hogy irgalmatlanul rossz-
szak voltak. Egy goromba

szerkesztővel, a ki az „Üzenetekben” csúnyán megmosta a fejemet, összeveszttem, amiből párbaj lett. Én a gyomrát hasítottam fel neki, ő pedig a balfülem felső részét vágta le nem mindennapi ügyességgel.

Aztán kibékültünk.

De az irodalomnak hátat fordítottam. Mert hát a hír istenasszonya sem szeretett engem! . . .

— Megálljon asszonyom, megálljon, — mondogattam magamban, — majd fog ön még engemet szeretni. S a meg

nem hallgatott imádók makacsságával rohantam a Tóth Gyula vaskereskedő boltjába, ahol is egy szerszámos ládát vásároltam 8 kemény forintért.

Aztán egyebet sem tettem a szabad időm alatt, mint furtam és faragtam. A „repülő-gépet” akartam kitalálni, „pörgettyű rendszerre!”

S már bizonyos volt a siker, legalább szerintem bizonyos, midőn egy szép őszi vasárnap délután levágtam a bal mutatóujjam felső izét . . .

Aztán az alatt a három

hónap alatt, amíg a karomat felkötve hordtam, gondolkodtam ezen a repülési problémán s arra a meggyőződésre jutottam, hogy mégis csak nagy számár vagyok én! . . .

Hiszen így a szenvedélyeimmel és ostobáskodásaimmal tönkre teszem a bal részemet. Már pedig a test nem olyan, mint a cipő, hogy a bal lábra valót elnyűjük s a másik épen marad.

. . . Előbb a szívem, azután a fülem . . . most meg az ujjam! . . .

Hahó barátom, így

nem egyezünk ! . . . Ez
nem mehet így tovább.

Ne szerelmeskedj, ne
hireskedj, ne repülj, ma-
radj csak itt a földön !

Megfogadtam a jószót
és felbontottam egy sür-
gőnyt, amit a nagybátyám
küldött :

„Gyer haza, ha akarsz.
Marie újra férjhez megy.
Holnap után lesz a lako-
dalma.“

A szobám ablakába
álltam ekkor s a nap ép-
pen akkor ment le a nyu-
gati égen s ráammeresz-
tette vérvörös arcát és
mintha gunyosan kacagott

volna reám, boldogtalan szerelmesre.

— Óh, te szegény tutyi-mutyi Béni! Hát érdekes volt-e ezért leváгатni a füled és az ujjad? Nem számítva a szivedet. A szivedet Béni! . . .

És a nap elbujt, elment s nem is jött fel nekem többet. Az a nap, amelyiknek fényes sugarában én gyönyörködni tudtam; fényes sugarában, amiben az élet lakik! . . .

Jött fel egy másik, de én nem érzem a melegét. sugarai szétszóródnak körülöttem, de ezt a fagyot,

amit én itt a szívembe
hordok, nem olvasztja fel
soha semmiféle napfény!

Attól kezdve elhanyagoltam magam s a tiszaujlakit nem kenem semmire sem többé, hagyom a bajuszomat összefolyni a szakáliammal. Lettem azzá, a mi vagyok a mai napig. Asszonyoknak sem udvarolok, sem verses drámákat nem írok, sőt a repüléstől is elment a kedvem. Ezek helyett eljárók pontosan a hivatalomba s írom a hatalmas számoszlopokat a kék és vörös vonalú rubrikák közé, egy-

formán megszokottan; a napok hang- és szín nélkül röpködnek el a fejem felett, gyorsan, fecskeszárnyakon . . .

Csak mikor olyan szép, napfényes őszi napok vannak, amik az elmúlt, kedves korra emlékeztetnek, s ezek a napsugarak még abba a kis homályos zugba is besütnek, ahol én dolgozom, mondom, ezektől feltámad még egyszer egyszer bennem a hajdani szerelmes, a hirnévre vágyó író és a feltaláló ! . . .

Ilyenkor végig simítom tenyeremmel deresedő fe-

jemet s azt gondolom,
hogy az élet talán mégis
csak szép és éppen én nem
tudtam semmi hasznát se
venni! . . .

Eszembe jutnak a régi
szép idők : Azrella, a török
hölgy, Marie! . . . Ah,
igen Marie, . . . a drámák
és a repülőgép ! Ilyen-
kor valami mosoly-féle lo-
pózik bozontos bajuszom
alá s úgy tetszik nekem,
hogy az előttem fekvő
könyvön táncolnak az őszi
napsugarak, ezek az ara-
nyos kévék. S ezen az ara-
nyos hidon, ami a multat
a jelennel összeköti, kis

apró tündérek vonulnak be, pillangó-vonta virág-szekérekében. S csodálatos, a virágoknak még az illatát is érzem!

Pedig mikor elhullottak, mikor elhervadtak -- az ifjúsággal együtt!...

Ilyenkor még okoskodom is.

— Ifjúság! Milyen szép egy szó is ez! Ifjúság, ez annyit tesz, mint: tied a világ! Nemcsak ez a világ, ez a kézzelfogható mindenség, hanem az a láthatatlan világ is, az ábrándok, a reménykedések világa!...

De mikor az ifju férfivá lesz, mindennap kevesebbet bír egy reménnyel, mindennap füstbe megy egy szép álma, vagy vágya és utoljára nem marad semmi . . .

Elmulik az ábrándozás kora, mint a hogy elmulik a tavasz, a nyár, az álom és az élet!

Azt hiszem, én is így jártam.

Csalódást — csalódás követett és lassanként megfásult a szívem. Ami azelőtt elragadott, később érdekel sem birt előttem. Aztán egykedvűen néz-

tem, mint mulnak a napok, a hetek, az évek. S egy ősszel azt vettem észre, hogy nemcsak a füveket, de az én hajamat is megezte a dér! . . .

Igen, a dér. Megleltem az első ősz hajszálat.

Valami keserű mosolyféle futott végig az ajkamon:

— Tehát már itt az élet ősze. Szép! Itt az elmulás, pedig még nem is éltünk.

E naptól kezdve meghalt előttem minden. Igen mogorva fráter lettem. A sok színes álmom után nem maradt egyéb szórakoz-

tatónak, csak a Gloria-hüznikben égő 13-as dohány füstje, csak ez maradt meg egy hosszú, rideg életre. Most e kék ködben keresem álmaim alakjait, keresem és nem találom! . . . Mert az álmaim nem haltak meg az ifjúsággal. Megvanak, ámbár szürkébbek már, de nem tudom egészen eltemetni őket! . . . Visszajárnak, mint a kísértetek, mint az árnyak. Azrella meghalt! Marie... óh, Marie?! Ő elmúlt!... a drámák, a repülő gép nem háborgatnak többé.

Csak Zsenike hábor-
gat. Zsenike, a gonosz.
Akiből igen helyre egy
bankhivatalnokné lenne,
olyan kicsike kis hivatal-
nokné, kinek a férje sok
dolgot és kevés fizetést
kap. Oh, szép lenne az.
Talán Zsenike sem bánná.
Dehogy ez megtörténjen,
őt kellene megkérdezni,
arra pedig egy Dús Benia-
min névre hallgató bank-
kishivatalnok képtelen...
Az a Dús Beniamin, aki,
mikor mindezeket elgon-
dolja, igen el van kese-
redve és dühében kettőz-
tetett igyekezettel ado-

gatja össze a hatalmas számoszlopokat, eközben lokomotivmódra füstöl a Glória-hüznis cigarettából, amely hüzniket szintén az a Zsenike árulja, akinek ez a jó ur nem tudna egy tisztességes bókot mondani, ha a föld kihüléséig vásárolna is tőle.

A napok pedig egyre mulnak, egyre röpködnek. Egyszer talán Zsenike is férjhez megy és nem ad több Glóriahüznit semmiféle bankhivatalnoknak.

Vagy talán eljön egy olyan nap is, a mely után Dús Benjámin sem vesz

több Gloria-hüznit, mert
abba a másik, szebb ha-
zába, ott a szürke felhő-
kön túl, talán egyáltalán
nem is cigarettáznak, a
kik oda térnek . . .

Vagy ha cigarettáznak
is, bizonyára nem 13-as
dohányt tömnek Gloria-
hüznikbe, hanem valami
mást, valami jobbat, mert
Istenem! Ennek a 13-as
dohánynak olyan, de olyan
keserű a füstje, de olyan
keserű, akárcsak maga az
— élet . . .

ooo

TARTALOM

Regénytárgy 7
(1897)

Gigászok köre 54
(1898)

Dús ur 81
(1895)

ooo

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

